

studio

PLANTAARDIG

#107 Anna Strolenberg (Volt)

studio
PLANTAARDIG

30 januari 2026

#107 De strijd om de veggieburger: Anna Strolenberg (Volt) over macht, lobby en idealen in Brussel

Meer info en luisteren op:

<https://studioplantaardig.nl/Podcast/107-de-strijd-om-de-veggieburger-anna-strolenberg-volt-over-macht-lobby-en-idealen-in-brussel/>

00:00:00 Esther Molenwijk

Beste luisteraar, eerst even leuk nieuws. Op 6 februari hebben we weer een live opname. Ik mag acteur en klimaatactivist Sieger Sloot interviewen. Zelf werd hij cold turkey vegan en daar gaan we het natuurlijk over hebben. Maar ook over de impact van individuele acties versus systeemkritiek. En over hoe we tegenkracht bieden aan de macht en Big Agro tot verantwoording roepen. En natuurlijk gaan we het ook hebben over hoe je jezelf overeind houdt in de intensiteit van activisme. Na het interview is er tijd voor jouw vragen en natuurlijk een gezellige bol. En ik hoop zo veel mogelijk luisteraars daar te ontmoeten. De locatie is Pakhuis de Zwijger in Amsterdam op 6 februari om half acht. Je kan er gratis bij zijn, maar meld je wel even aan via de link in de shownotes. Tot dan!

Verbeter de wereld met Vork Mes. Mijn naam is Esther Molenwijk en dit is Studio Plantaardig.

Als een duvel uit een doosje, zo kopte halverwege vorig jaar het veggieburgerdebat weer op. Mag een plantaardige worst wel een worst heten of moet hij het etiket 'buis met gestructureerde soja en tarwe' dragen? Het Europeparlement stemde in al haar wijsheid voor dat laatste. Hoe kon dit gebeuren? Vandaag zit ik in Brussel in de studio van het Europese parlement met niemand minder dan Anna Strolenberg. Al op haar 28ste kwam deze jonge politica vervolgd in het Europeparlement. Ze maakt deel uit van de Landbouwcommissie waar ze dit hele debat van dichtbij meemaakt. Wat is er gebeurd? Is het tijd nog te keren? En wat is er over van Europa's duurzame landbouwambities?

Nou dag Anna!

Anna Strolenberg
Mooie introductie!

Esther Molenwijk
Klopt die allemaal?

Anna Strolenberg
Ja klopt helemaal.

Esther Molenwijk
Nou fijn dat ik hier mag zijn. Ik wilde beginnen met de vraag: Wat wilde jij worden toen je klein was?

00:02:00 Anna Strolenberg
Oh, geen politicus. Dat stond eigenlijk nooit op de planning. Mijn moeder zei altijd dat ik directrice zou worden van een bejaardentehuis. Omdat ik heel erg hield van zorgen van mensen en omdat ik wel wist wat ik wilde en graag dingen organiseerde. En ook wel zei, nou dit moet nu gebeuren of dat. Dus dat was de perfecte combinatie.

00:02:20 Esther Molenwijk
En waarom bejaardentehuis? Had jij iets met oude mensen?

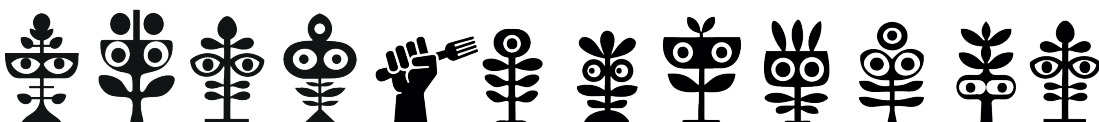
00:02:22 Anna Strolenberg
Ja, nee, nee, zorgzaam. Ik was altijd Ik was altijd bezig met mensen, ik wilde graag voor mensen zorgen. Mijn moeder koppelde dat aan bejaardentehuis. Maar toen ik iets ouder werd, dacht ik dat ik voor een NGO zou werken rondom vooral vrouwenrechten. Dat was iets waar ik heel veel mee bezig was. En uiteindelijk kwam Volt op mijn pad. Toen ik afstudeerde, toen zag ik een beweging met zoveel jonge, progressieve mensen uit heel Europa. Dat vond ik zo inspirerend. Toen kwam er vacatures voorbij. Toen werd ik op mijn 24e de campagneleider van de landelijke verkiezing. Met nul ervaring. Maar ik ben het gaan doen. Zo ben ik met Volt meegegroeid en uiteindelijk hier terechtgekomen.

00:02:59 Esther Molenwijk
Het was nog even terug. Oude mensen verzorgen en letterlijk voor mensen zorgen.

00:03:06 Anna Strolenberg
Genoeg oude mensen in het parlement hier ook.

00:03:09 Esther Molenwijk
Ja dat is waar, hahaha. Maar daar moet je op een wat andere manier mee omgaan dan mensen in een bejaardentehuis. Want het staat wel heel ver weg van direct contact met mensen. En ook directe voldoening en feedback dat je iets voor iemand hebt gedaan. Je zit hier in dit grote grijze gebouw.

00:03:22 Anna Strolenberg
Ja, dat klopt. Je kan heel makkelijk hier verdwijnen in dit gebouw. En alleen maar door die grijze gangen lopen van debatzaal naar debatzaal. Maar ik probeer dat niet te doen. Dus ik zit onder andere in de landbouwcommissie. Ik houd me bezig met vrouwenrecht en migratie. En in het eerste jaar, ik moet zeggen het thema landbouw

studio PLANTAARDIG

00:07:21 Esther Molenwijk

Dat landbouw-exceptionalisme eigenlijk.

00:07:25 Anna Strolenberg

Ja, en daarmee wil ik ook niet zeggen dat de landbouw verkeerd is, absoluut niet. Maar ik vind wel dat er wel soms met zijden handschoentjes omgegaan wordt met die sector.

00:07:34 Esther Molenwijk

Dus ik probeer me voor te stellen, jij zit daar in zo'n commissie, in zo'n vergadering met allemaal mensen, ik geloof een stuk of 40, 49. Bijna al jouw collega's in die commissie hebben zelf iets in de landbouw of hebben belang bij de landbouw.

00:07:46 Anna Strolenberg

Ja, klopt. Dus het kan gaan van, nou ik zit ook bij de groene, als Volt zitten we in de groene groep in het Europese parlement. Mijn collega's hebben een bijenhouder of eentje maakt biologische kaas. Maar bij de Christendemocraten zitten veel mensen die dan bijvoorbeeld een eigen akkerbouwbedrijf hebben of een veebedrijf. Dus van alles zit erbij. En als nieuweling die niet die achtergrond heeft, word je ook wel wat wantrouwig aangekeken. Wat kom jij hier doen zonder die achtergrond?

00:08:21 Esther Molenwijk

Kun je daar een voorbeeld van geven?

00:08:23 Anna Strolenberg

Ja ik krijg bijna altijd de vraag: Wat is jouw achtergrond? Heb je een landbouwachtergrond? En zo niet, dan voel je gelijk dat mensen denken, je snapt niet hoe het is op het boerenbedrijf. En dat kan ook zijn, maar ik denk juist dat het mooi is dat je mensen met een achtergrond in de landbouw en mensen die misschien... Ik zal eerlijk toegeven, ik heb een stedelijke kijk, dat je dat combineert. Maar dat wordt niet altijd gewaardeerd.

00:08:49 Esther Molenwijk

Dat moet dan... Ik vraag me af... Zijn de standpunten van die mensen eigenlijk van tevoren al besloten? Worden er dan nog ideeën uitgewisseld in zo'n commissie? Of is het gewoon heel duidelijk dat iedereen in die commissie staat voor datgene wat het meeste geld voor boeren oplevert?

00:09:02 Anna Strolenberg

Nou, ik zie het wel een beetje aan beide kanten, vind ik, dat het debat soms redelijk vastgeroest is. Misschien is dat wat controversieel om te zeggen. Ik vind dat aan de rechterzijde van het politieke spectrum dat er heel erg vastgehouden wordt in dat wat we hebben. Dat er weinig ruimte is voor verandering, dus duurzaam be-

leid wordt vaak gezien als een groene tsunami die over mensen heen komt. Dat is dan wel weer extreem, maar dat wordt daadwerkelijk gezegd. Maar aan de andere kant ook binnen de groene is er soms ook wat starheid. Alles moet biologisch zijn. Dat zou ik ook willen. Maar ik denk dat in het midden heel veel ruimte ligt. En dat dat niet altijd opgezocht wordt.

00:09:45 Esther Molenwijk

Heb je het idee, je noemde net die agro-lobby. Heb je het idee dat die agro-lobby, echt voor die boer is, die hardwerkende boer waar jij het net over had. Dat is natuurlijk dat narratief wat we ook in al die europarlementaire debatten steeds terug horen. De hardwerkende boer, daar heeft iedereen het over. Heb je het gevoel dat die agrolobby daar echt voor opkomt?

00:10:06 Anna Strolenberg

Op sommige punten wel, maar ook daar vind ik dat het soms nogal conservatief is. Dus als je kijkt naar wat de grote uitdagingen zijn. We weten dat door klimaatverandering heel veel oogsten mislukken. Dus je moet je daar gaan aanpassen. Je hebt klimaatadaptatie nodig, je hebt klimaatbeleid nodig. En dat is ook wat boeren aangeven, maar daar hoor je dan heel weinig over. En de agro-lobby komt ook met voorstellen zoals vegaburgerban, waar we het vandaag over gaan hebben. Dat is een voorstel dat direct uit hun koker komt. Waarvan je weet, stel je mag het door het vegaburger niet meer gebruiken, welke boer gaat daar beter van worden? Er zal geen enkele boer daar meer inkomen van krijgen omdat hun eigen vlees verkocht wordt onder de naam worst en een vegaworst dat niet meer worst mag noemen. Een boer gaat daar geen geld meer mee verdienen.

00:11:01 Esther Molenwijk

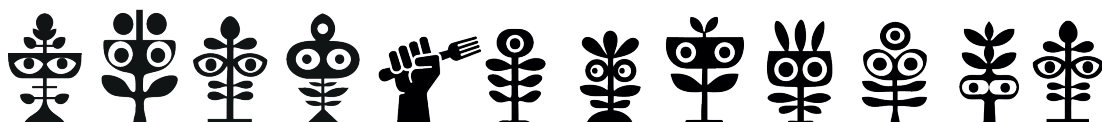
Is dat zo? Is dat niet wat ze hopen? Dat daarmee hun varkensworsten beschermd worden?

00:11:07 Anna Strolenberg

Ja, maar dat klopt. Dat hopen ze inderdaad. Dat is het verhaal dat verteld wordt. Maar als je kijkt naar onderzoeken, daar blijkt uit dat consumenten niet verward zijn als zij in de supermarkt staan. Dat ze een stukje worst zien liggen en dan weten ze direct is dat een vega- of vleesworst. Dus die verwarring is er niet. Dus er zijn geen consumenten die dan bij ongeluk vega worsten gaan kopen. Dus ik denk niet dat zij daar meer door gaan verdienen. Het probleem zit elders, dus.

00:11:37 Esther Molenwijk

Dus als je zegt, eigenlijk is het niet per se in het belang van de boer, zelfs niet van de vleesboer, die veggieburgerban. Wat is dan de reden waarom de agro-lobby hier zo op inzet?

studio PLANTAARDIG

00:11:49 Anna Strolenberg

Ja, verschillende redenen. Dit wordt wel als reden gegeven. De vleesboer, om het zomaar even simpel te zeggen, krijgt te weinig geld voor zijn of haar product. En dat is ook zo, maar ik denk dat dit niet gaat oplossen. Het wordt ook een heel politiek thema gemaakt. Het is politiek, cultureel heel polariserend. Dus hiermee kan eigenlijk misschien nog meer getoond worden: joh die progressievelingen hebben geen idee wat er speelt. En kan een soort cultureel debat gemaakt worden en dat is heel jammer. Dat zie je ook weer gebeuren. Dat is de landen, vertegenwoordigers uit Italië en Spanje, Frankrijk, waar er veel vlees gegeten wordt, waar dat cultureel belangrijk is. Dat zij heel erg tegen zijn en de noordelijke landen zijn voor. Maar het is zonde, want dit wordt nu een heel groot thema, wat heel groot uitgelicht wordt. Waardoor we het nauwelijks meer over andere thema's hebben.

00:12:47 Esther Molenwijk

Ja, want toch even, dus die agro-lobby die brengt dit dan naar voren, die veggieburgerban. Wat eigenlijk niet per se in het voordeel van hun achterban is. En vervolgens wordt het dan een politiek cultureel debat. Maar daar heeft die agro-lobby toch niet per se baat bij? Voor dat populistische debat eigenlijk.

00:13:07 Anna Strolenberg

Het parlement waar ik nu in zit is een parlement waar er een duidelijke rechtse meerderheid is. In het vorige parlement was dat niet zo, lag er ook zo'n voorstel op tafel, maar dat is afgekeurd. Nu weten ze joh er een meerderheid in het parlement voor zal stemmen om een ban in te stellen. Het is ook gelukt. En daarmee creëer je misschien sympathie voor de boer. Ik snap het... ja heel eerlijk, ik zit het nu te verdedigen. Ik moet ook zeggen dat ik het simpelweg niet goed snap.

00:13:37 Esther Molenwijk

Jij zit je ook af te vragen: Waarom in godsnaam doen ze dit eigenlijk?

00:13:41 Anna Strolenberg

Het helpt mensen niet, het maakt het thema gepolariseerder. Ik zie de voordelen gewoon echt niet. Voor niemand niet.

00:13:49 Esther Molenwijk

Zou het misschien eigenlijk zo zijn dat die rechtse politici dit heel lekker vinden voor hun achterban? Dan gaat het niet zozeer om de boeren, maar om de rechtse achterban van wij beschermen, traditionele waardes. Je mag lekker worst blijven eten. Is dat misschien wat er achter zit?

00:14:04 Anna Strolenberg

Ja, dat hoor je dus wel veel. En dat is dus ook telkens

waar het over gaat. En wat ik trouwens heel grappig vind, want progressieve politici worden constant beticht van te woke te zijn en welke woord mag je nou wel of niet gebruiken. Maar nu zijn ze zelf een soort woordepolitie geworden over dat je geen vega burger meer mag zeggen. De rollen zijn echt omgedraaid. En je merkt ook, op een gegeven moment was er in het parlement een groot debat hierover. Toen was mijn boodschap, jongens, waar zijn we mee bezig? Wie wordt hier in hemels naam beter van? Dat is verspilling van onze tijd. En daar zag je ook dat mensen dat van links tot rechts erkennen. Wat is dit voor clownesque gebeuren?

00:14:42 Esther Molenwijk

Daar ben ik benieuwd naar. Want ik heb dit prachtige debat te bekeken. Dat is best pittig, moet ik zeggen, met ongelofelijk veel retoriek over de hardwerkende boer, inderdaad. Maar ik heb eigenlijk helemaal niet zo gemerkt in dat debat dat mensen dachten, jij was een van de weinigen. Misschien moeten we het even in de context plaatsen. Dit was onderdeel van een groter voorstel om in ieder geval de regelgeving voor boeren te simplificeren. Daar kwam het eigenlijk op neer. En daaronder... Misschien moet jij het beter uitleggen. Ja.

00:15:12 Anna Strolenberg

Dus naar aanleiding van de boerenprotesten, niet die nu gaande zijn, maar die een aantal jaar geleden plaatsvonden voor de Europese verkiezingen, kwam er een voorstel op tafel om de positie van boeren te versterken. Dus het ging eigenlijk vooral om het feit dat boeren contracten krijgen. Dus als boer, jij produceert een product en dan heb je niet altijd een contract bij je afnemer, waardoor je best wel kwetsbaar bent voor prijschommelingen. Dus je produceert iets, zei het graan, zei het een ander gewas. Dan weet jij, of melk, weet je niet direct wat voor prijs je daarvoor kan krijgen. En dat maakt je dus kwetsbaar. We wilden ervoor zorgen dat boeren contracten kregen. Ook hier weer een voorstel dat van links tot rechts omarmd werd. Want iedereen wil dat de hardwerkende boer, die ook echt hard werkt, dat die een goede prijs krijgt voor zijn of haar product. Wat is er gebeurd? Er is één politica. Zij heet Céline Imart. Ze komt uit Frankrijk. Ze heeft zelf een akkerbouwbedrijf. Zij had dit rapport geschreven. Iedereen was het er mee eens. En toen plots kwam uit de hoge hoed een voorstel om de vega-burger te verbieden. Ja.

Insert transcript van Céline Imart met het voorstel

00:16:45 Esther Molenwijk

In eerste instantie ging dat geloof ik om meer om namen zoals kip of rib of dij en later kwamen ook woorden als burger, schnitzel en worst er nog eens bij.

00:16:55 Anna Strolenberg

studio PLANTAARDIG

Ja, elke keer verandert het weer, moet ik eerlijk zeggen. Dus geen pijn op te trekken, maar klopt. Eerst ging het over delen. Dus dat je zegt, inderdaad, geen kippenpoot of geen kippenvleugel. Dat soort dingen.

00:17:06 Esther Molenwijk

Dus je mag iets wat vegetarisch is niet noemen vegetarische kippenpoot bij wijze van spreken.

00:17:11 Anna Strolenberg

Ja, dus de vegetarische kipstukjes gaan verdwijnen dan. Dit was inderdaad haar voorstel en het werd steeds verder aangekleed.

00:17:19 Esther Molenwijk

Jij zegt dat heeft ze op het laatste moment in een breder voorstel gezet waar eigenlijk niemand tegen kon zijn. Eerst was dit in de landbouwcommissie al voorgestemd. Toen kwam die discussie in het Europese parlement. En eigenlijk want daar heb ik al die Europarlementariërs commentaar op horen geven. Ik geloof maar één op de tien die het had over dit onderdeelje van die hele wet. Ik vond eigenlijk dat er heel weinig verontwaardiging was.

00:17:49 Anna Strolenberg

Ja, klopt. Dus je merkt dat... het is geen... Niemand wilt hier meer voor opnemen. Dus heel veel politici willen hun vingers er niet aan branden. Want die hebben het idee, als ik dan zeg dat ik het onzin vind dat het verbod er komt, dan word ik gelijk als woke bestempeld. En dan sta ik misschien niet voor de boer. Dus daarmee werkt het als een soort verstikkende deken. Als je hiervoor bent, dan ben je gelijk tegen de boer.

00:18:12 Esther Molenwijk

Toch liet Anna zich niet verstikken door die deken. Luister even mee naar het pleidooi dat ze hield in het debat om de veggieburger te redden.

This speech is a waste of everybody's time because we are talking about burgers. We're talking about banning the word burger if it's made of plant protein instead of animal protein. But I wonder, what if the burger is made of 51% animal protein? What if it's 50, 50? What if it's not made in the region Hamburg? We could have spent this time debating the fact that our planet is on fire, the fact that we have a brutal war on our borders and that our Societies are getting angrier and more divided. And instead when Europeans look at their leaders, what do they see? They see us discussing burgers. Why is this? It's because the meat lobby is trying to weaken its innovative food competitors. It's trying to weaken farmers also livestock farmers transitioning to more plant based products. And my colleagues and EPP are happy to do the dirty work instead of actually helping farmers. Because if you want to help farmers, give them stron-

ger contracts, give them a better income. Let's help them innovate. Let's give them the support they need to adapt to the climate crisis that is devastating their harvests. Our farmers are too imported to be left in the past. So I'm asking all my colleagues stop talking about burgers and start working on the issues that matter.

00:18:35 Anna Strolenberg

Waar voorheen de liberalen nog vrij vocaal waren in dit vinden we onzin, hoorde je hen ook niet meer spreken. Sociaaldemocraten, nou zijn vertegenwoordiger ook veel boeren, die gaven ook geen kik hierom. Dus je merkte dat eigenlijk alleen vanuit mij, vanuit de groenen en een paar mensen van de left, van de linkse groep in het parlement, waren tegenstanders en voor de rest hield iedereen wijselijk zijn mond.

00:20:21 Esther Molenwijk

Er was een hele vocale Oostenrijker nog die het haalde over vleesfetishisme. Die daar echt de longen uit hun lijf stond te schreeuwen naast jou.

00:20:31 pleidooi

Aber mit diesem unnötigen Veggie-Burger-Amendment streuen Sie nur Sand in die Augen. Glauben Sie denn, die Leute sind dumm, wenn sie in den Supermarkt gehen? Dass sie nicht erkennen, was ein vegetarisches Produkt ist und was nicht?

Mit diesem Fleischfetischismus – hören Sie auf damit! Jeder Ernährungswissenschaftler wird Ihnen sagen: Wir müssen weniger Fleisch und Milch essen. Heißen wir das willkommen und hören wir auf, die veganen und vegetarischen, auch bäuerlichen Produkte hier zu boykottieren. Ich hoffe, Sie stimmen mit uns gegen dieses Veggie-Burger-Amendment. Danke!

00:21:01 Esther Molenwijk

Wijt je het gebrek aan interesse hiervoor van de Europarlementariërs aan het feit dat de rest van het voorstel heel goed was? Dat ze dachten, laten we hier niet zo moeilijk over doen. Of aan het feit dat ze populistisch hun achterban tegemoet wilden komen?

00:21:16 Anna Strolenberg

Dat tweede, absoluut. Want ik zal eerlijk zijn, uiteindelijk heb ik voor het voorstelstem niet voor dit gedeelte, maar voor het gehele voorstel. Omdat ik wel wil dat boeren een goed contract krijgen.

00:21:29 Esther Molenwijk

Maar kun je voor het voorstel stemmen zonder voor dit gedeelte te stemmen?

00:21:32 Anna Strolenberg

Nou... Dus ik heb hier tegen gestemd. Er is zelfs nog een alternatief gekomen vanuit de liberalen. Om te zeggen, we mogen dan geen kipvleugel zeggen, maar wel vega worst. Dat hebben we geprobeerd in te krijgen met z'n

studio PLANTAARDIG

zijde, dus de left, is er vaak niet bij deze onderhandelingen. Dan sta je een beetje in je eentje daar.

00:25:23 Esther Molenwijk

Hier moeten we het even over hebben hoor. De left is er vaak niet?

00:25:26 Anna Strolenberg

Soms zijn ze er, soms zijn ze niet aanwezig.

Esther Molenwijk

Hoe kan dat?

Anna Strolenberg

Iedereen vaardigt dus één vertegenwoordiger af. Dus van de left is er dan één vertegenwoordiger. Die is er soms niet of die benoemt het niet. Of misschien heeft hij het idee dat het een verloren zaak is. Dus die begint er niet over. Dus dan roep je daar een beetje in eentje in de woestijn.

00:25:50 Esther Molenwijk

Maar die kunnen gewoon zelf in hun agenda bepalen; vind ik het belangrijk overleggen of niet. Die hebben niet het gevoel van, wij moeten hier vertegenwoordigd. Maar wat vind je daarvan?

00:25:59 Anna Strolenberg

Ja, dat vind ik heel erg jammer. Dat merk je dus in dit parlement dat het zo naar rechts is geschoven. En iedereen zo graag bij die meerderheid wil horen. Dat de oppositie al gelijk gewoon niet heel vocaal is.

00:26:12 Esther Molenwijk

Ja, omdat ze eigenlijk denken het is al verloren. Maar dat maakt jouw kleine oppositie eilandje nog kleiner eigenlijk. Dan sta je het echt in je eentje te doen.

00:26:21 Anna Strolenberg

Ja, het is soms wat ik net zei, een beetje roepen in een woestijn. En de hoofdonderhandelaar bedankt mij dan vriendelijk voor mijn input en gaat verder. Ja.

00:26:28 Esther Molenwijk

En wat voor gevoel hou jij er dan aan over?

00:26:31 Anna Strolenberg

Ja, het is... Nou ja, mijn enige hoop is dus... Ik probeer het heel erg vanuit een andere kant in te steken. Te zeggen, joh, Nederland bijvoorbeeld. Er zijn heel veel supermarkten bedrijven, die dit ook onzin vinden. Kunnen jullie vanuit je economische blik hier niet tegenstand tegengeven?

00:26:51 Esther Molenwijk

Ja.

00:26:51 Anna Strolenberg

Dus dat probeer ik te doen. En ik probeer alsnog in het parlement wel iets te creëren. Dus we hebben een tijd geleden een lunch georganiseerd. Bash the burger ban lunch. Waarbij we vegaburgers hebben uitgedeeld in het parlement. Iedereen mocht langskomen.

00:27:07 Esther Molenwijk

En was er veel vraag?

00:27:08 Anna Strolenberg

Jazeker. We hadden honderd burgers en binnen een paar minuten waren die weg.

00:27:15 Esther Molenwijk

En stonden er ook mensen van de rechterkant van het spectrum?

00:27:17 Anna Strolenberg

Een paar, ja. Niet heel veel, maar ze stonden er wel.

00:27:22 Esther Molenwijk

Maar toch even allemaal, dit klinkt leuk en goed. Het klinkt alsof je echt je stinkende best doet. Maar ja, alsof je het wel een beetje David en Goliath gevecht.

00:27:31 Anna Strolenberg

Ja, ja. Dat blijf ik maar lachend zeggen. Ja, een beetje wel. En dat merk je dus gewoon, dat de wind in Europa zo conservatief, dat je dit soort opposities nauwelijks meer kan voeren. En daarom ga ik er dus ook al van uit dat dat een aantal dingen, dat het verbod op die kippenvleugels gaat komen. En het is vechten voor het bewaren van een aantal namen, zoals een burger en een worst. En dat is al niet zeker. En dat is dan nu mijn kleine inzet om te zorgen dat dat bewaard blijft.

00:28:06 Esther Molenwijk

Heb je wel eens een moment dat je thuiskomt en denkt van waar doe ik dit nog voor?

00:28:12 Anna Strolenberg

Nee, dat niet. Niet per se dat ik denk waar doe ik dit nog voor, want ik geloof hier echt in. Maar het voelt soms wel eenzaam in zo'n commissie. Dus als progressieveling is er gewoon niet heel veel interesse in je gedachtegoed. En dat is soms wel frustrerend. Dat je denkt, kom op. Ik heb zoveel goede ideeën. Volt heeft zoveel goede ideeën. De Groenen ook. Kunnen we tenminste een debat erover hebben? En dat is niet altijd zo. En dat is gewoon irritant.

00:28:44 Esther Molenwijk

Dan zou je ook kunnen kiezen dat landbouwdossier te laten liggen, want daar is toch niks meer op te winnen.

00:28:51 Anna Strolenberg

studio PLANTAARDIG

Dat geloof ik er niet in. Ik merk ook dat als ik met veel vooral jonge boeren spreek, die staan er veel realistischer in dan misschien de huidige landbouwlobby. De grootste landbouwlobby op Europees niveau is copa-cogeca. Maar als je dan kijkt naar de jonge boeren, die zeggen ja, wij zien ook dat er klimaatverandering is. Wij zien ook dat wensen op de markt naar bepaalde producten veranderen. Dus daar kan ik echt goed mee samenwerken.

00:29:18 Esther Molenwijk

En in Nederland is dat dan de NAJK, de jonge boeren. Is er in Europa ook zo'n, hoe heet die?

00:29:24 Anna Strolenberg

Ja, CEJA heette dat. Het heeft niet nu de, volgens mij de Franse naam... Maar het is eigenlijk, NAJK is onderdeel van CEJA hier. En de voorzitter van CEJA is ook een Nederlander, Peter Meedendorp.

00:29:36 Esther Molenwijk

En merk jij dat die... Voor boeren is vergroenen misschien wel iets wat ze op de lange termijn beter zou zijn als we het ook allemaal zouden doen. Want jij noemde ook in je speech dat ze ook geconfronteerd worden met klimaatverandering straks. Maar op de korte termijn is het voor boeren toch vaak gewoon fijner als ze pesticiden mogen blijven gebruiken, mest mogen blijven uitrijden. En het is natuurlijk ook een soort collectief actieprobleem, van ja je kan dat wel in je eentje gaan doen in Europa, maar China en Amerika doen ze dat niet. Dus merk jij dat de jonge boeren wel verder vooruit kijken?

00:30:10 Anna Strolenberg

Absoluut. Ja echt, echt absoluut. Als ik hun persberichten en hun positiebepalingen lees, dan zie ik echt een hele andere toon. Zij hebben nog een hele carrière te gaan en dat zie je echt dat het anders is. Dat zij zien ja, we snappen dat we uiteindelijk niet meer alle chemische pesticiden kunnen gebruiken. Laten we dan vooral zorgen voor versnelling van anderen. Ik weet eigenlijk niet precies hoe zij instaan of er een verbod op chemische pesticiden kan komen. Maar dat is wel sowieso iets waar je met hen over kan praten. Zij willen ook geld voor verduurzaming vrijmaken.

00:30:43 Esther Molenwijk

Hebben zij een say in die landbouwcommissie? Of zijn dat toch meer de oudere, conventionele partijen?

00:30:51 Anna Strolenberg

Ja, die hebben nog steeds het meeste invloed. Je ziet dat copa-cogeca, die lobbyorganisatie... Mensen van hen, hun medewerkers, werken ook in de Europese Commissie. Ze zitten ook in het parlement. Het is een soort draaideurensysteem. Dus zij hebben het meeste invloed. Gelukkig is er dit mandaat, deze vijf jaar in het

parlement, is er heel veel aandacht voor jonge boeren. En dat komt omdat we zien dat de sector leeg loopt. Dat veel jonge boeren geen interesse meer hebben om boer te worden. Dus de gemiddelde leeftijd van een boer is 50 plus. Dus er is een grote focus op jonge boeren en daardoor wordt er meer naar hen geluisterd. Dus ze worden constant uitgenodigd om een positie te bepalen. Maar ja, ook dat is nog altijd de vraag. In hoeverre worden mensen uitgenodigd om op zo'n verhaal te doen en in hoeverre wordt er naar hen geluisterd. Dus dat valt nog te bezien.

00:31:46 Esther Molenwijk

En is het ook niet zo dat die agro-lobby, die bestaat natuurlijk niet alleen maar uit de boerenachterban, maar ook uit de veevoerleveranciers, uit de pesticidenfabrikanten. Is het niet dat daar eigenlijk dat die nog meer invloed hebben dan de boerenachterban?

00:32:01 Anna Strolenberg

Dat zou ik niet zo durven te zeggen. Ik heb het idee dat ze allemaal veel invloed hebben. Misschien op een andere manier. Boeren hebben ook, doordat ze protesteren en met grote tractoren regelmatig naar Brussel en Straatsburg komen, hebben ze ook al veel invloed. Dat is intimiderend en er wordt snel naar geluisterd.

00:32:20 Esther Molenwijk

Dat is natuurlijk waar, ja. Dus we hebben het nu vooral gehad over wat er moeilijk gaat. Waar je soms ook wel een beetje moedeloos van kan worden. Ik ben ook benieuwd, jij hebt een voedselvisie geschreven. De voedselvisie van Volt. Kunnen we ook eens kijken naar waar je denkt dat wel de openingen zitten voor de toekomst. Zowel van hoe jij ze zelf ziet, als waar je denkt van daar zijn ook de handen wel voor op elkaar te krijgen.

00:32:45 Anna Strolenberg

Misschien gek genoeg over hetzelfde onderwerp, dus de hele eiwittransitie. Daar is ook best wel veel positiefs over te vertellen. Misschien nog heel veel over mijn voedselvisie, één stapje terug. Ik heb dus een jaar genomen om allerlei bezoeken te doen, stages te lopen. En uiteindelijk een visie geschreven die gaat waarbij een aantal dingen centraal staan. Het gaat over de voedsel van de toekomst. Wat kunnen we in de toekomst eten, wat gezond is en waarmee we minder afhankelijk worden van andere continenten. Dus minder afhankelijk van de import van soja uit Zuid-Amerika. Minder afhankelijk van kunstmest uit Rusland en energie. Nou en als je dat bedenkt dan kom je uiteindelijk bij best wel veel we moeten meer plantaarig gaan eten. Dan worden we minder afhankelijk van landen. Dat zijn misschien ook eiwitgewassen die iets beter gaan in een wat natter klimaat. Zo ben ik een voedselvisie gaan maken. En ik merk dat dat best wel aanslaat.

studio PLANTAARDIG

00:33:43 Esther Molenwijk
Hoe merk je dat?

00:33:44 Anna Strolenberg
We hebben een lanceermoment georganiseerd waar-
bij veel mensen kwamen uit de hele sector, maar ook
vanuit de Europese Commissie. We hebben ons voor-
stel gestuurd naar de Commissie. Dus je hebt één
commissaris die gaat over landbouw. Die had er ook
interesse in. Hij heeft ook een voorstel van ons overge-
nomen over een soort Erasmus-programma voor jonge
boeren in Europa. Dus dat is gelijk overgenomen. We
hebben goede contacten binnen de commissie. Vooral
die zitten op de eiwittransitie waarmee we regelmatig
overleggen wat we kunnen doen qua wetgeving. Dus er
is wel interesse.

00:34:22 Esther Molenwijk
Merk je dat in de context van deze zware agro-lobby die
we net noemden in die landbouwcommissie dat er op
een bepaalde manier wel interesse te vinden is voor die
eiwittransitie?

00:34:33 Anna Strolenberg
Ja, alleen framen zij het altijd zo van, joh, we willen in-
derdaad minder afhankelijk zijn van de import van soja
voor veevoeder. Dus laten we dan onze eigen soja gaan
groeien voor veevoeder.

00:34:43 Esther Molenwijk
Oh ja, dat is de eiwittransitie van de agro-lobby.

00:34:46 Anna Strolenberg
Dus ja minder afhankelijk, maar dan voor ons eigen vee

Esther Molenwijk
hahaha

Anna Strolenberg
Ja, dus dan denk je we hebben een opening gehad en
dan ...

00:34:51 Esther Molenwijk
We zijn er bijna. Het is een begin.

00:34:54 Anna Strolenberg
En dat moet je ook maar aangrijpen. Het is een begin,
dus daar probeer ik dan wel iets mee te doen.

00:35:01 Esther Molenwijk
Maar toch voor het feit dat we, nou laten we dan op z'n
minst zeggen, naar een betere balans dierlijk-plant-
aardig zouden moeten of eiwitten. Eiwitdiversificatie is
geloof ik al het eufemistische woord wat jij er dan ge-
bruikt. Waar eigenlijk alle wetenschappers het wel over
eens zijn. Zelfs daarover is in een landbouwcommissie
geen akkoord te bereiken met elkaar.

00:35:22 Anna Strolenberg
Nee, als jij het hebt over we moeten meer plantaardig
eten, dat zegt de wetenschap. Dan krijgt de weten-
schap... dan wordt er vaak gezegd dat zijn bepaalde stu-
dies zijn. Niet in heel Europa hebben we genoeg eiwitten.
Het is tegenwoordig normaal om wetenschappelijk
bewijs aan de kant te schuiven. De wetenschap krijgt
steeds vaker de schuld of is het niet meer relevant. Dat
is echt een trend die je ziet hier. Wat misschien goed is
om te noemen is dat je... We hebben dus verschillende
commissies hier. Dus je hebt de Landbouwcommissie
die vrij conservatief is. We hebben ook een andere
commissie die gaat over klimaatbeleid, over natuur,
over biodiversiteit. En daar is de teneur heel anders.
Dus het maakt ook uit waarmee je met je voorstel komt
in welke commissie je het presenteert. Grappig genoeg.
Dus bij die andere commissie, die heet ENVI, daar zitten
ook van de christendemocraten, van de liberalen, zitten
de mensen die veel meer bezig zijn met het milieu en
klimaat. Daar gaat het gesprek wel over gezonde voe-
ding, over stoppen met chemische pesticiden. Dus wat
je moet doen, wat je moet leren als je in het Europese
parlement zit, is waar breng ik mijn ideeën op.

00:36:32 Esther Molenwijk
En kun je via die commissie ook iets bereiken voor wat
betreft die verhouding dierlijk-plantaardig of moet dat
toch echt via de landbouw gaan?

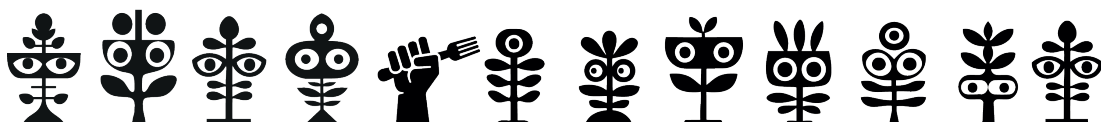
00:36:40 Anna Strolenberg
Nou, het kan allebei. Voedselbeleid zit in beide commis-
sies. Dus het kan allebei.
Er is nu een voorstel licht op tafel. Dat heet de Feed and
Food Omnibus. Dat gaat over het versimpelen van de
regelgeving rondom voedsel en het diervoer. In Europa
gaat alles over versimpeling, versimpeling, versimpe-
ling.

Esther Molenwijk
Ah ja, want het idee is dat het veel te ingewikkeld is voor
de boeren.

Anna Strolenberg
Je hebt van die buzzwords hier. Simplification en com-
petitiveness, daar gaat alles over. Zodra je rondloopt in
Brussel...

00:37:20 Esther Molenwijk
Dan zou je toch moeten zeggen dat gewoon een soja-
boon letterlijk rechtstreeks opeet een stuk simpeler is
dan hem eerst door een dier heen halen.

00:37:26 Anna Strolenberg
Precies. Je haald de woorden uit de mond. Dat is ook
waar we proberen op in te steken. Van joh, wat is simpli-
ficatie? Dat is ook zorgen dat die bedrijven, die investe-

studio PLANTAARDIG

nen nu in het maken van alternatieven van vlees, dat die een product op de markt kunnen brengen. Want dat duurt nu vaak als jij nu misschien... Het was nu nieuws dat de organisatie Meatable. Zij maken kweekvlees, dat zij failliet zijn gegaan. Omdat het eindelijk duurt voordat zij een product op de markt krijgen. En zij kunnen niet voor 10, 20 jaar investeringen aantrekken.

00:37:59 Esther Molenwijk

Dus een van de redenen waarom ze failliet zijn gegaan is omdat die toelatingsprocedure zo lang duurt.

00:38:05 Anna Strolenberg

Dus dat kan je ook als simplificatie zien. Ik ging eigenlijk terug, ik had het over die commissie, over die omnibus. Er zijn heel veel omnibussen. Een omnibus is een pakket met maatregelen om dingen te versimpelen. Dat ligt nu op tafel. En de commissie gaat over klimaat- en milieubeleid. Die gaan daar vooral over. Dus ik probeer mijn collega's daar te zeggen... kunnen jullie amendementen indienen om te zorgen dat het proces... om de vegetarische alternatieven op de markt te brengen... dat dat versimpeld wordt. Kun je dat framen als dit gaat over competitiviteit? Dus dat is hoe ik dan nu een beetje mijn weg probeer te vinden... om het er via die commissie doorheen te krijgen.

00:38:44 Esther Molenwijk

Ik snap het. En dat is misschien een veel makkelijkere route dan de landbouwroute. Want hoe kijkt Europa naar kweekvlees en precisiefermentatie, naar dit soort nieuwe technieken?

00:38:55 Anna Strolenberg

Ook dat is een heel gepolariseerd thema, moet ik zeggen. En je ziet daar een hele grote scheiding tussen noordelijke en zuidelijke landen. Dus de verschillen zijn niet groot tussen politieke partijen, maar meer tussen landen. In Italië en Spanje is er een grote oppositie voor kweekvlees en precisiefermentatie. En dat komt door, hun economie is grotendeels afhankelijk van de export van Parmaham-beschermde producten. Dus zij zijn tegen en noordelijke landen zijn heel erg voor. Dus dat is dus het evenwicht

00:39:27 Esther Molenwijk

Wat is het evenwicht zuidelijk-noordelijk? Is dat een beetje 50-50? of hoe moet ik dat zien?

00:39:34 Anna Strolenberg

Ja, ik denk dat op dit moment de zuidelijke lidstaten, dat hun boodschap iets dominanter is. En je bent ook nog eens heel afhankelijk van wie is de commissaris die over dit beleid gaat. Nou, de commissaris die gaat over toelaten van producten gemaakt als kweekvlees of precisiefermentatie, komt uit Hongarije. Dus hij is een Hongaar, hij is zeer conservatief. Dus hij heeft geen interesse in

het versimpelen van maatregelen rondom precisiefermentatie of kweekvlees.

00:40:08 Esther Molenwijk

En zo simpel kan het zijn?

00:40:09 Anna Strolenberg

Zo simpel kan het zijn.

00:40:10 Esther Molenwijk

Één persoon. Moet jij dan niet op die plek zitten, Anna?

00:40:14 Anna Strolenberg

Goed idee, maar daar ben ik nog niet.

00:40:16 Esther Molenwijk

Want wat is er voor nodig om je op zo'n plek te krijgen?

00:40:19 Anna Strolenberg

Dan moeten we ervoor zorgen... Elk land heeft één eurocommissaris. Voor ons is dat Wopke Hoekstra. Dan zou ik Hoekstra moeten vervangen.

00:40:30 Esther Molenwijk

Dat is wel je ambitie?

00:40:32 Anna Strolenberg

Nee, dat is niet per se mijn ambitie. Niet direct. Maar ik zou heel graag willen... Kijk, op dit moment, alle commissarissen, elk land draagt iemand voor. Dat zijn heel veel conservatieve mensen. En dat komt omdat in Europa, in alle regeringen, die zijn overwegend conservatief. En die draagt iemand af. Dus als wij met alle progressieve mensen massaal gaan stemmen, zorgen dat wij vertegenwoordigd worden in regeringen, dan kunnen dus weer progressieve commissarissen gekozen worden in het parlement. Sorry, dus in de Europese Commissie.

00:41:06 Esther Molenwijk

Oké, dus deze ene man uit Hongarije heeft eigenlijk heel veel effect op dat.

00:41:11 Anna Strolenberg

En hij is niet verkozen, laat ik dat ook nog vooropstellen. Hij is gewoon aangewezen door een regering. Dat maakt het ook nog een stuk...

00:41:17 Esther Molenwijk

Dus je zegt zowel die zuidelijke landen zijn nogal tegen nieuwe technieken als deze ene commissaris. Dus als we dat zo samenvatten, is er eigenlijk niet zo'n hele positieve wind voor de kweekvlees en precisiefermentatie in Europa.

00:41:31 Anna Strolenberg

Nee, maar er is wel een kleine positieve kanttekening. Je ziet namelijk dat de markt werkt wel door. Dus van-

studio PLANTAARDIG

uit de supermarkt is er interesse in. En ook vanuit de Europese Unie wordt wel vanuit gezien dat dit uiteindelijk Europa een heel goed voordeel kan geven. Dus stel wij investeren in deze producten, want we hebben echt heel veel fantastische start-ups in bijvoorbeeld in Gent, in Nederland en andere plekken, zien ze wel daar kansen in. Dus je ziet vanuit de commissie, het gedeelte dat gaat over onderzoeksbudgetten, dat er wel ruimte is. Dus via onderzoeksbudgetten kan er wel geld vrijgemaakt worden om hier verder onderzoek in te doen. En we hebben een Europese investeringsbank. Zij geven ook leningen uit aan bedrijven die heel veel potentie hebben in Europa. Zij zagen precisiefermentatie en kweekvlees echt als een risico. Nu zie je dat ze rondom precisiefermentatie het niet meer direct zien als een risicoproduct. En daar veel meer in gaan investeren. Dus daardoor zie je dat dit soort bedrijven en start-ups wel meer geld krijgen van Europa.

00:42:46 Esther Molenwijk

Dus met financiën lijkt het de goede kant op te gaan voor ze. Met betrekking tot de toelatingsprocedure zou dat allemaal nog een stukje vlotter kunnen. En tot nu toe mag elk land nog bepalen lokaal of zij die producten op de markt toe zou laten. Wat allemaal nog fictief is, want ze zijn natuurlijk nog niet door die procedures heen. Maar dat mogen landen, lidstaten zelf nog bepalen.

00:43:05 Anna Strolenberg

Dat klopt, maar wat ook zo is, is dat... We hebben wel een Europese procedure. Dus je hebt een soort voedsel- en warenautoriteit op Europees niveau.

00:43:13 Esther Molenwijk

De EFSA.

00:43:14 Anna Strolenberg

De EFSA, inderdaad. En zij hebben een procedure, dus dat je je product moet laten testen. En dat kan soms bij hen alleen al tien jaar duren.

00:43:22 Esther Molenwijk

Het is in Amerika al op de markt is.

00:43:25 Anna Strolenberg

Binnen een paar jaar. In Amerika, Singapore kan je binnen een paar jaar je product op de markt brengen. En daardoor zie je ook dat al deze bedrijven verplaatsen naar Amerika en naar Singapore.

00:43:37 Esther Molenwijk

Waarbij we natuurlijk ook helemaal niet tegen goed testen moeten zijn. Alleen dat die procedures gewoon een stuk vlotter moeten kunnen lopen.

00:43:42 Anna Strolenberg

Nee, absoluut niet inleveren op testen. Want je wilt echt geen producten op de markt die schadelijk zijn. Het

ding is alleen, er wordt geen prioriteit aan gegeven. Dat is het. Dus er is heel veel rompslomp. Dus stel jij hebt een product, je wilt het laten testen. EFSA, dus die autoriteit, zou direct ook met jou mee kunnen kijken. Van joh, we zien nu al dat je een paar fouten maakt. Zou je dit anders kunnen doen? En dan je aanvraag inleveren. Dat mag niet. Er mag niet een soort pingpong systeem zijn dat er advies wordt gegeven. Dus dat is een hele lange procedure.

00:44:12 Esther Molenwijk

Wat jou betreft zou dat wel moeten mogen.

00:44:14 Anna Strolenberg

Ik zou willen dat EFSA als prioriteit krijgt om gezonde voeding en dan ook nog het liefst plantaardige op de markt te brengen. Dus EFSA ja, dat is een organisatie, we kunnen ervoor kiezen dat zij random de producten die ze krijgen gaan beoordelen of kijk nou de duurzame gezonde producten.

00:44:33 Esther Molenwijk

Dat je zegt, die komen bovenaan de stapel. En wat moet ervoor gebeuren?

00:44:38 Anna Strolenberg

Dan moet het mandaat, dus de opdracht van EFSA, moet gewijzigd worden. Ik weet dat zij zelf hier interesse in hebben, dit zouden willen.

00:44:46 Esther Molenwijk

En wie kan dat doen, die opdracht wijzigen?

00:44:48 Anna Strolenberg

Dat is ook weer deels een taak aan het Europees Parlement. Wij gaan er ook over onderhandelen. Maar dit valt weer onder de verantwoordelijkheid van de Hongaaren.

00:44:58 Esther Molenwijk

Oh nee. Hoe lang zit hij er nog?

00:45:00 Anna Strolenberg

Nog 3,5 jaar. We komen niet van hem af.

00:45:05 Esther Molenwijk

Ik snap het. Dit klinkt als een heel goed en helder plan.

00:45:08 Anna Strolenberg

Ja, maar je moet constant vinden wie je medestanders zijn, hoe kunnen we ervoor zorgen dat. Stel dat het Europees parlement dat als prioriteit wil. Dan kan die Hongaar er misschien niet onderuit, omdat het zo'n duidelijk signaal is. Misschien zeggen de landen dit ook. Dan krijgt hij echt druk vanuit allerlei kanten en dan moet hij wel.

00:45:33 Esther Molenwijk

studio PLANTAARDIG

besteden. Wat je kan zien als positief... Misschien dat Nederland dat wel in wil zetten voor duurzaamheid. Maar andere landen zullen dat niet doen. En het enige wat gereserveerd is in het landbouwbeleid... één potje wat echt gereserveerd is. En dat is weer voor die hectare premie. Dus ik zie niet heel veel verandering op dit moment.

00:50:02 Esther Molenwijk

Laten we het nog over de dieren hebben. Want ik lees in jouw visie, je bent voor allerlei manieren om plantaardige producten te maken. Zowel rechtstreeks peelvruchten als vleesvervangers, kweekvlees, precisiefermentatie. Ik lees dat je zelf vegetariër bent. En toch weet ik ook dat jij zegt, ik zie nog steeds een rol voor dieren in het voedselsysteem. Ja, en dan moet ik jou vanuit Studio Plantaardig natuurlijk vragen, ja, als we zoveel mogelijkheden hebben om op andere manieren lekker te eten, moeten we dan überhaupt dieren nog het voedselsysteem willen laten ondergaan? Uiteindelijk moeten ze toch ook gedood worden. Hoe zie jij dit voor je?

00:50:40 Anna Strolenberg

Nou ja, terechte vraag. Kijk, als het aan mij ligt, niet. Ik ben vegetariër al... Op de basisschool werd ik vegetariër grootendeel vanwege dierenleed en ook vanwege klimaatoverwegingen, maar dit is mijn eerste motivatie. Wat mij betreft hoeft het echt niet. En als ik ook soms nadenk over hoe we hierop terug gaan kijken, hoe we dieren behandelen in de toekomst, dan denk ik dat we niet positief over onszelf zullen oordelen. Maar dit is misschien mijn iets meer pragmatische kant.

00:51:11 Esther Molenwijk

Vind je het dan niet belangrijk... Als je zegt, later kijken we daar zo op terug... wil je dan niet aan de goede kant van de geschiedenis staan?

00:51:18 Anna Strolenberg

Ik wil zorgen dat het aangepast wordt. Ik wil zorgen dat het anders gaat zijn. Dat er minder intensieve veehouderij is. Dat we een andere manier gaan van landbouwbedrijven. Ik denk dat ik meer invloed kan hebben... door tussen, een middenpositie die heel progressief is, die is gefocust op plantaardig eten, in te nemen, dat ik dan sneller verandering kan brengen, dan door nu hier in het parlement te gaan zeggen dat ik denk dat er geen ruimte meer is voor dieren. Dat is het.

00:51:50 Esther Molenwijk

Dus het is een strategische narratief eigenlijk?

00:51:53 Anna Strolenberg

Ja, want wat ik merk als ik dus dit zeg. Ik heb bijvoorbeeld ook één keer in een debat de vraag gesteld... Een tijd geleden is er een document opgemaakt waarin de landbouwsectoren en wetenschappers hebben gezegd we moeten een eiwitplan maken. Dus toen heb ik een

vraag gesteld, van joh gaat dat er komen? Maar dat was al zo... Ik heb het helemaal niet activistisch gebracht, maar ik bracht het. En ik kreeg gelijk de deksel op mijn neus met jij bepaalt dit niet. Dus als jij je zo opstelt van joh, we zien geen plek hiervoor. Dan word je gelijk aan de kant geschoven en dan heb je geen enkele invloed meer hier. Dus het is een pragmatische, strategische keus van mij om daar iets genuanceerder in te staan. En telkens te kijken hoe kan ik ervoor zorgen, door het te framen plantaardige voeding, waardoor we minder van dieren afhankelijk zijn. Uiteindelijk zo min mogelijk. Om een concurrentievermogen te framen als iets daar worden we concurrerender van. Al dit soort zaken doe ik met dit in mijn achterhoofd.

00:52:54 Esther Molenwijk

En als we dan heel diep in jouw hart kijken?

00:52:57 Anna Strolenberg

Dan hoeft het absoluut niet. Mijn hart zegt, we hoeven geen dieren te doden. Absoluut niet. Maar misschien is de realist in mij zegt, daar gaan we voorlopig echt niet komen.

00:53:11 Esther Molenwijk

En je houdt eigenlijk zelf ook gewoon nog wel heel erg van een stukje kaas.

00:53:14 Anna Strolenberg

Kaas eet ik soms nog wel. Ja, dat klopt. Dus ik ben geen vegan. Ik hou van kaas. Maar voor mij, als er goede alternatieven zijn, dan ga ik heel graag over naar alternatieven. Ik maak mezelf hier niet populair mee door dit te zeggen, denk ik. Maar dat is wel hoe ik erin sta.

00:53:29 Esther Molenwijk

Ik snap de pragmatische keus en ik snap de... de afweging op deze plek waar je zit, waar het al moeilijk genoeg is. Dat je misschien af en toe iets vegetarischer voor moet doen. En wat minder veganistisch. Goed. Nou, Anna Strolenberg, heel hartelijk dank voor dit interview.

00:53:49 Anna Strolenberg

Dank je wel voor de uitdaging. Heel leuk om het hier over te hebben.

00:53:52 Esther Molenwijk

Ik wens je veel succes de komende anderhalve maand voor die vergadering. En te hopen dat je zoveel mogelijk woorden kan weten te redden uit de klauwen.

00:54:01 Anna Strolenberg

Dat hoop ik ook. En ik zou iedereen oproepen, mail bijvoorbeeld je eigen, niet alleen Europarlementariërs, maar ook je nationale vertegenwoordigers. Want het is uiteindelijk de landen die nu gaan bepalen in de onderhandeling. Houden zij voet bij stuk, ja of nee? Dus als

studio

PLANTAARDIG

Nederland zorgt, wij willen echt niet ingeven, dan kan het nog eens betekenen.

00:54:19 Esther Molenwijk

Want Nederland heeft nog niet besloten of ze voor of tegen de veggieburgerban zijn.

00:54:23 Anna Strolenberg

Nee, maar in principe is Nederland geen voorstander van oorsprong van een vegaburgerban. Want we hebben ook heel veel bedrijven die hier in exceleren om met alternatieven te komen. Dus ik denk dat Nederland zal zeggen, joh, wij hebben het liever niet. Maar de vraag is of zij hier politiek kapitaal willen inzetten.

00:54:40 Esther Molenwijk

Of ze hard genoeg met gestrekt been erin willen gaan. Dus we moeten met z'n allen een mailtje sturen. En is er een soort standaard mailtje wat klaarstaat?

00:54:47 Anna Strolenberg

Heb ik niet, die zullen er zeker zijn. Kan ik je doorgeven als ik het weet?

00:54:50 Esther Molenwijk

Zullen we dat doen en dan zetten we het in de shownotes

00:54:52 Anna Strolenberg

Is goed.

00:54:52 Esther Molenwijk

Oké, goed. Bedankt en strijd ze weer de komende tijd.

00:54:56 Anna Strolenberg

Dank je wel.

00:55:07 Esther Molenwijk

Dat was hem. Goed dat je luisterde. En je zal er maar zitten met je idealen in dat grote grijze gebouw tussen steeds rechtser collegas. Marlon van der Pas deed de audiomixage en heel veel luisteraars doen een duit in het zakje om deze podcast mogelijk te maken. Help jij ook? Ga dan naar studioplantaardig.nl en de rest wijst zich vanzelf. Dank je en tot de volgende!

VOLG STUDIO PLANTAARDIG OP JOUW FAVORIETE PODCAST PLAYER